

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

SEND – Sustav elektroničke nabave dokumenata

S. Konjević

Institut Ruđer Bošković, Zagreb, Bijenička 54
sofija@irb.hr

Knjižnice oduvijek nabavljaju građu za potrebe svojih korisnika, bilo da se radi o nabavi tiskanih publikacija ili omogućavanju pristupa elektroničkim publikacijama. No bez obzira na veliki broj publikacija koje neka knjižnica posjeduje ili ima pristup, niti jedna knjižnica ne može nabaviti baš sve publikacije koje bi korisnici mogli zatrebati. Stoga knjižnice za potrebe svojih korisnika posuđuju na određeno vrijeme knjigu, odnosno nabavljaju fotokopije rada putem međuknjižnične posudbe.

U tradicionalnim knjižnicama zahtjevi su se slali poštom, faksom ili naručivali telefonski. Fotokopirani radovi također su se slali poštom. Zahvaljujući internetu danas se narudžbe šalju elektroničkom poštom. Umjesto fotokopiranja sve češće se pristupa skeniranju, a radovi se šalju običnom ili elektroničkom poštom. Prilagođeni novom vremenu i korisnici postaju zahtjevniji očekujući dostavu cjelovitih radova izravno na njihovo računalo. Knjižnice su u mogućnosti ispuniti ove zahtjeve, no jedini su problem izdavači koji su neskloni dostavljanju radova u elektroničkom obliku (najčešće pdf-formatu) elektroničkom poštom.

Pojavljaju se i online-servisi za međuknjižničnu posubu. Jedan od najpoznatijih je sustav Subito (<http://www.subito-doc.de>), s kojim knjižnica Instituta Ruđer Bošković surađuje već godinama.

Kako bi se i korisnicima i knjižničarima olakšala međuknjižnična posudba, a sam proces ubrzao, knjižnica Instituta Ruđer Bošković (IRB) započela je izgradnju vlastitog sustava za automatizaciju međuknjižnične posudbe. Rad na izgradnji sustava trajao je godinu dana, s radom je započeo krajem 2002. godine.

SEND – Sustav Elektroničke Nabave Dokumenta (<http://send.irb.hr>) je sustav koji omogućuje međuknjižnično poslovanje u potpunosti i isključivo putem web-sučelja. Namijenjen je djelatnicima Instituta Ruđer Bošković koji naručuju građu iz drugih knjižnica, a koje nema u knjižnici IRB-a. Građu iz drugih knjižnica (hrvatskih i iz inozemstva) knjižnica nabavlja samo za djelatnike Instituta Ruđer Bošković.

Sustav je namijenjen i knjižnicama u Hrvatskoj koje trebaju građu iz fonda knjižnice IRB-a. Korisnici iz drugih institucija ne mogu individualno naručiti građu iz knjižnice IRB-a već isključivo putem svojih matičnih knjižnica.

U sustavu je registrirano 347 individualnih korisnika (djelatnika Instituta) te 75 hrvatskih knjižnica od kojih se nabavlja građa. Od inozemnih knjižnica uspostavljena je suradnja s njemačkim servisom za dostavu dokumenata Subito, s njemačkom Nacionalnom knjižnicom za znanost i tehnologiju (German National Library of Science and Technology – TIB), s britanskom nacionalnom knjižnicom British Library, sa slovenskom Centralnom medicinskom i Centralnom tehničkom knjižnicom. Također je ostvarena uspješna suradnja s knjižnicama unutar udruženja IAMSILIC (International Association of Aquatic Sciences Libraries and Information Centres) i EURASLIC (European Association of Aquatic Sciences Libraries and Information Centres).

Kako bi se koristili sustavom, korisnici (djelatnici IRB-a, Knjižnice) se najprije trebaju registrirati.

S dodijeljenim korisničkim računom korisnik pristupa sustavu i izabire vrstu građe koju želi naručiti:

- 1) fotokopije iz časopisa
- 2) fotokopije iz knjige
- 3) original časopisa
- 4) original knjige

Kada je izabrana vrste građe, korisnik upisuje podatke o građi.

naslov časopisa: potražite naslov ili upišite naslov u kućicu *

autori: *

naslov članka: *

godina: *

svezak: *

broj: *

stranice: *

issn: *

napomena: *

Ako građe nema u RH, želim dobavu iz inozemstva:

Izjavljujem

- da ću primljenu građu koristiti za potrebe vlastitog znanstveno-istraživačkog rada, te da ju neću koristiti u svrhu stjecanja dobiti
- da ju neću umnožavati niti distribuirati na bilo koji način
- da ću podmiriti troškove nabave, reproduciranja i distribucije građe

Prilikom unosa bibliografskih podataka o građi moguće je naznačiti želi li korisnik nabavu građe iz inozemstva ukoliko tražene građe nema u Hrvatskoj.

Kad je zahtjev zaprimljen, knjižničar pretragom kataloga utvrđuje koja knjižnica posjeduje građu. Zahtjev za građom automatski se iz sustava proslijeđuje knjižnici kojoj se zahtjev upućuje.

Odaberite knjižnicu kojoj želite uputiti zahtjev	
Knjižnica (HR)	
A-test knjižnica	uputi zahtjev
A-test knjižnica 1	uputi zahtjev
biom-Institut za medicinska istraživanja	uputi zahtjev
biom-KB Dubrava	uputi zahtjev
biom-KB Merkur	uputi zahtjev
biom-KB Osijek	uputi zahtjev
biom-KB Sestre milosrdnice	uputi zahtjev
biom-KB za plućne bolesti	uputi zahtjev
biom-KBC Split	uputi zahtjev
biom-KI. za dječje bolesti	uputi zahtjev
biom-KI. za infekt. bolesti Fran Mihaljević	uputi zahtjev
biom-KI. za traumatologiju	uputi zahtjev
biom-KI. za tumore	uputi zahtjev
biom-Medicinska knjižnica Rebro	uputi zahtjev
biom-Medicinski fakultet Rijeka	uputi zahtjev
biom-OB Josip Benčević	uputi zahtjev
biom-OB Pula	uputi zahtjev
biom-OB Sv. Duh	uputi zahtjev
biom-OB Šibenik	uputi zahtjev
biom-OB Varaždin	uputi zahtjev
biom-OB Zadar	uputi zahtjev

Izuzetak od ovoga su sustavi Subito i TIB, gdje se građa naruči unutar samih sustava, a u SEND-u se ubilježi otkud je građa naručena.

O prispjeću građe korisnik dobije obavijest elektroničkom poštom.

Narudžba se poništava:

– ukoliko su bibliografski podaci netočni, u tom slučaju traži se dopuna podataka

- ukoliko građa već postoji u fondu knjižnice IRB-a
- ukoliko građu nije moguće locirati.

Proces je sličan i za knjižnice koje naručuju građu od knjižnice IRB-a. Kako bi mogle naručiti građu, trebaju se registrirati.

Nakon prijave na sustav odabire se vrsta građe te se unose bibliografski podaci o građi. Isporuka građe ide prema dogovorenom modelu (pošta, dostavljač). Ukoliko građe nema knjižnica koja je

Osnovni podaci:
naziv knjižnice: *
matična institucija (za knjižnice u sastavu):
telefon: *
telefaks:
matični broj knjižnice (odn. mat. institucije): *
knjižnica je: HR inozemna

Voditelj knjižnice:
ime:
prezime:
e-mail:
telefon:

Adresa (poštanska):
ulica: *
broj: *
grad: *
poštanski broj: *
država:
ukoliko želite primati dokumente preko poštanskog pretinca, navedite broj:

Adresa (elektronička):
e-mail knjižnice:

poslala zahtjev, korisnik dobije negativni odgovor elektroničkom poštom.

Od 2002. godine kada je sustav uspostavljen pa do danas korisnici IRB-a prosljedili su 5087 zahtjeva za narudžbom građa, a broj zahtjeva upućenih knjižnici IRB-a iz drugih hrvatskih knjižnica iznosi 3086 zahtjeva.

U 2008. godini broj zahtjeva korisnika iznosio je 870.

Godina: 2008.	Ukupno
Primljeno narudžbi	870
Fotokopije iz časopisa	794
Originali knjiga	54
Fotokopije iz knjiga	22
Isključeno inozemstvo	170
Poništeno narudžbi	165
Poslano zahtjeva knjižnicama	1034
Ponovljeni zahtjevi	16
Riješeno narudžbi	690

Najviše zahtjeva upućuje se knjižnicama iz bivšeg Sustava znanstvenih informacija, među kojima se ističu: Centralna kemijska biblioteka, Knjižnica Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije, Središnja medicinska knjižnica, Institut za oceanografiju i ribarstvo, Knjižnica Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta... Najtraženiji časopisi u 2008. bili su: *Journal of medicinal chemistry*, *Journal of the Indian chemical society*, *Restaurator*, *Synthesis and reactivity in inorganic and metal-organic chemistry*. Koji će časopisi biti traženi varira i ovisi o temama na kojima znanstvenici rade, pa se tako ponekad traže radovi iz časopisa netipičnih za IRB (npr. *Restaurator*).

Iz inozemnih knjižnica najviše zahtjeva upućeno je putem sustava Subito te knjižnicama unutar udruženja IAMSLIC i EURASLIC. Zbog cijene građa se iz *British Library* nabavlja samo ukoliko nije pronađena niti u jednoj drugoj knjižnici s kojom je uspostavljena suradnja.

Unatoč sve većem broju dostupnih elektroničkih časopisa veliki broj zahtjeva korisnika unutar sustava SEND ukazuje na još uvijek značajnu ulogu međuknjižnične posudbe kao knjižnične službe.